Kuusipalo Heli

18.10.2019

Eduskunnan verojaosto
Saara Kuitunen

Verojaosto perjantai 18.10.2019 klo 10 / HE 27/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 27/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen, alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

THL kannattaa virvoitusjuomaveron korottamista valtion verotulojen keräämiseksi, mutta huomauttaa että se ei vielä yksinään toteuta terveysperustaisen veron kehittämistä. Nykyinen virvoitusjuomavero on muuttanut kulutuskäyttäytymistä, mutta sen taso ei ole ilmeisesti ollut riittävän suuri kulutuksen alentamiseksi. Elintarvikealan tuoreimmista tilastoista (Ruokatieto, tietohaarukka 2019) havaitaan, että virvoitusjuomien kulutus on vuoden 2015 laskun jälkeen kääntynyt jälleen nousuun (2011 56 litraa/vuosi/henkilö, 2015 43,3 litraa/vuosi/henkilö, 2018 53 litraa/vuosi/henkilö).

THL kantaa huolta virvoitusjuomien, ml. energiajuomien kulutuksesta erityisesti lasten ja nuorten kohdalla. Energiajuomat kuuluvat lainsäädännöllisesti virvoitusjuomiin vaikka ne sisältävät terveydelle haitallisia ainesosia, muita kuin sokeria. Hallitusohjelman mukaisesti olisi selvitettävä lainsäädännölliset ja veropoliittiset ohjausmahdollisuudet lasten ja nuorten virvoitus- ja energiajuomien käytön vähentämiseksi.

THL kannattaa ehdotusta korottaa vain vähän alkoholia sisältävien juomien alkoholiveroa. Maltillisella korotuksella varmistettaisiin yhteneväinen verokohtelu eri tuotteiden välillä sekä se, ettei alkoholijuomia verotettaisi kevyemmin kuin virvoitusjuomia.

THL painottaa että virvoitusjuomaveron pientuotantorajan noston vaikutus tulee hallitusohjelman mukaisesti selvittää verokohtelun mahdollisen muutoksen kannalta, joten THL ei kannata tuotantorajan nostoa 50 000 litrasta 70 000 litraan tässä yhteydessä.

THL esittää seuraavaa terveysperusteisesta verotuksesta (HO s. 27: ”Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön kansanterveyttä edistävä vero, joka kohdistuisi esimerkiksi sokeriin. Vaikutetaan EU:ssa siihen, että uudenlaisia terveyttä edistäviä veroja voi ottaa käyttöön”):

Terveysperustaisessa sokeriverotuksessa verotus kohdistuisi tuotteeseen lisättyyn sokeriin, mikä on perusteltua, koska runsaasti sokeria sisältävien tuotteiden syöminen köyhdyttää ruokavaliota, tuottaa ylimääräistä energiaa ja on myös haitallista hammasterveydelle. Teollisuuden kilpailuetuna voisi olla lisätyn sokerin vähentäminen tuotteissa siten kuin Maailman terveysjärjestö WHO on lisätyn sokerin määritellyt. Suomalaislasten arvioidaan saavan sokerista 13-14 % päivittäisestä energiastaan, mikä on suositeltavaa saantia (10 E%) suurempaa (Erkkola 2009). Suomalaisten nuorten osalta ravitsemuksesta ei ole tietoa ja lastenkin osalta ajantasainen tieto puuttuu.

Kuusipalo Heli

18.10.2019

Terveyden kannalta haitallisia tuotteita ovat paitsi runsaasti sokeria, myös suolaa ja kovaa rasvaa sekä niukasti kuitua sisältävät elintarvikkeet. Veroperusta tulisi määritellä terveysargumenttien ja julkisen keskustelun avulla. Esimerkiksi Unkarissa sokerin, suolan ja energiajuomissa olevien metyl-xantiinin ja tauriinin verottaminen on terveysperustaista, minkä EU:n lainsäädäntö myös mahdollistaa. Unkarin terveysperusteinen vero on vähentänyt sokeristen virvoitusjuomien, energiajuomien ja suolaisten välipalatuotteiden kulutusta ja edistänyt teollisuuden tuotekehitystä positiiviseen suuntaan.

Terveystaloustieteellisesti suurin hyöty voidaan saavuttaa oikein kohdennetulla verotuksella, joka ei perustu pelkästään verotuksen kiristämiseen vaan voisi alentaa kasvisten, marjojen ja hedelmien hintaa, mikä edistäisi myös kestävän kehityksen mukaista kulutuskäyttäytymistä.

Teollisuuden näkökulmasta terveys on tuotteiden myyntivaltti. Vuonna 2013 ns. sokeriverotyöryhmä esitti useita eri vaihtoehtoja laajentaa nykyistä veropohjaa lisätyn sokerin lähteitä kattavammaksi. Tuolloin työryhmän esittämä ns. yhdistelmämalli tyrmättiin liian hankalana, koska sen toteuttaminen olisi edellyttänyt sokerin määrän ilmoittamista pakkausmerkinnöissä. Joulukuussa 2016 voimaan tulleen elintarviketietoasetuksen mukaan sokerin ilmoittaminen on pakollista ravintosisältömerkinnöissä, joten veron kantaminen nyt olisi helpompaa.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Terhi Kilpi